

Täysistunto

Keskiviikko 4.12.2024 klo 14.01—1.10

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 114/2024 vp
Toimenpidealoite TPA 10/2023 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 23. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Koponen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

0.52 **Ari Koponen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen tässä puheenvuorossa sivistysvaliokunnan mietinnön 11/2024.

Sivistysvaliokunta kannattaa yksimielisesti mietinnössään oppimisen ja koulunkäynnin tukea koskevan lakiesityksen hyväksymistä eräin muutoksin. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi oppimisen ja koulunkäynnin tukea koskevat säännökset perusopetuslaissa ja siihen liittyvissä laeissa. Esityksen keskeisenä tavoitteena on turvata oppilaiden yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tukea oppimiseensa sekä ryhmän jäsenenä että yksilöinä, selkiyttää, täsmentää ja yhtenäistää oppilaan saaman tuen muotoja siten, että tukitoimet olisivat valtakunnallisesti yhtenäiset ja selkeät, vähentää opetushenkilöstön hallinnollista työtä vähentämällä tuen arvioinnissa, päätöksenteossa ja suunnittelussa tarvittavien asiakirjojen määrää ja varmistaa riittävät resurssit tukitoimien toteuttamiseen.

Puhemies! Hallituksen esityksessä on ehdotettu, että perusopetuslaissa säädetään nykyisten hallinnollisten tuen tasojen sijasta konkreettisista oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimista ja lähtökohtana ovat oppilaiden tuen tarpeet. Näihin tarpeisiin vastataan tukimuodoilla, jotka edistävät oppilaiden oppimista ja tukevat opetukseen osallistumista mahdollisimman hyvin. Uudistuksen tarkoituksena on, että oppilas saa tuen oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Riittävästi ja oikea-aikaisesti oppilaita auttavilla palveluilla on arvioitu voitavan vähentää vahvempien tukitoimien tarvetta pitkällä aikavälillä. Oppilaiden tukemisen vahvistaminen perustuu osin myös koulun opetus- ja kasvatushenkilöstön väliseen entistä suunnitelmallisempaan yhteistyöhön.

Puhemies! Oppilaille annettava tuki muodostuu esityksen mukaan ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista. Ryhmäkohtaisiin tukitoimiin kuuluu esimerkiksi tukiopetus. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja annetaan samanaikaisopetuksena oppilaan omassa luokassa tai pienemmässä ryhmässä. Pienemmän ryhmän kokoa ei määritellä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2024 vp

valtakunnallisesti, vaan siitä päättää opetuksen järjestäjä lainsäädännön vaatimukset huomioon ottaen. Ehdotuksen mukaan lakiin kirjataan myös opetuksen järjestäjän velvollisuus varata lukuvuosittain ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden. Tämän tarkoituksena on oppilaiden oikeuksien turvaamiseksi varmistaa vähimmäismäärä tukimuotoja jokaiseen kouluun.

Puhemies! Esityksen mukaan oppilaalle syntyy oikeus oppilaskohtaisiin tukitoimiin, kun edellä todetuilla ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla ei pystytä häntä riittävästi tukemaan. Oppilaskohtaiset tukitoimet ovat säännöllisiä ja perustuvat yksilöllisen tuen tarpeeseen. Ehdotetun perusopetuslain oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä tai muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä ja erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa. Myös oppilaalle annettavat tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet kuuluvat oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Valiokunta on mietinnössään tuonut esille, että esityksellä ei ole muutettu esimerkiksi vammaisen oppilaan oikeutta saada tarvittavia apuvälineitä sekä avustaja- ja tulkitsemispalveluja, vaan kyseinen oikeus säilyy nykyisellään.

Puhemies! Valiokunta puoltaa oppimisen tuen sääntelyn uudistamista edellä todetulla tavalla, mutta ehdottaa mietinnössään täsmennettäväksi säännöstä, jolla rajataan tavalliseen opetusryhmään sijoitettavien oppilaskohtaisten tukitoimien piirissä olevien oppilaiden määrää korkeintaan viiteen oppilaaseen siten, että säännöksestä selkeästi ilmenee, että kyseiseen oppilasryhmään kuuluvat oppilaat, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa. Valiokunta on myös tuonut esille, että esityksen tarkoituksena ei ole vähentää pienryhmäopetusta ja erityisluokkaopetusta. Niitä tulee järjestää jatkossakin oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti.

Puhemies! Opetusryhmien muodostamista koskeva edellä mainittu rajaaminen viiteen oppilaaseen ei ole ainoa keino tavallisten luokkien työrauhan vahvistamiseen, vaan yksi keino muiden joukossa. Pienryhmässä annettava opetus sisältyy sekä ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin että oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Pienryhmäopetuksen ja erityisluokkaopetuksen vahvistaminen on tärkeää paitsi niiden piirissä olevien oppilaiden tukemiseksi myös tavallisten luokkien työrauhan turvaamiseksi. Tarkoitus on, että oppilaat jatkossa opiskelevat nykyistä enemmän osa-aikaisissa pienryhmissä ja kokoaikaisissa pienryhmissä sekä erityisluokissa. Valiokunta ehdottaa mietinnössään lausumaa opetusryhmien kokoa koskevan tiedonkeruun ja seurannan toteuttamisesta. Valiokunta on mietinnössään korostanut tuen jatkumon toteutumista koko opinpolun ajan varhaiskasvatuksesta alkaen. Valiokunta antoi asiasta lausumaehdotuksen.

Puhemies! Valiokunta kiinnittää mietinnössään myös huomiota siihen, että esiopetuksessa kahden lain, perusopetuslain ja varhaiskasvatuslain, rinnakkainen soveltaminen on koettu osittain haasteelliseksi. Tämä on laajempi kuin oppimisen tuen sääntelyä koskeva kysymys. Tässä yhteydessä valiokunta ehdottaa perusopetuslakia koskevaan lakiesitykseen tehtäväksi eräitä täsmennyksiä oppimisen tuen säännösten soveltamisesta esiopetukseen.

Puhemies! Valiokunta edellyttää mietintönsä lausumaehdotuksilla myös, että hallitus seuraa laajasti uudistuksen toimeenpanoa ja onnistumista, mukaan lukien erityisopettajien ja erityisluokanopettajien riittävyys seuranta, ja panostaa opetustoimen henkilöstön riittävään perehdyttämiseen uudistuksen mahdollisimman sujuvaksi toimeenpanemiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2024 vp

Puhemies! Valiokunta kannattaa hallituksen esityksen ehdotusta vakiinnuttaa konsultatiivinen sairaalaopetus, josta on kokeilun myötä saatu hyviä kokemuksia. Ennaltaehkäisevän, oppilaan omaan kouluun tai esiopetusryhmään annettavan konsultatiivisen palvelun vakiinnuttamisella tavoitellaan myös varsinaisen sairaalaopetuksen tarpeen vähentymistä.

Puhemies! Valiokunta käsitteli oppimisen tukea koskevan hallituksen esityksen yhteydessä toimenpideohjeen perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen muotojen muutoksista perusopetuslakiin ja ehdottaa sen hylkäämistä. Valiokunta kannattaa hallituksen esityksen hyväksymistä muutoksin.

Puhemies! Loppuun vielä totean uudelleen mietinnön olevan yksimielinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Ja sitten edustaja Strandman.

0.59 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on tämän hallituskauden koulutuksen yksi tärkeimpiä esityksiä. Esityksellä selkeytetään kokonaisuudessaan oppimisen tukea koskevaa lainsäädäntöä. Kyseessä on kokonaan uudenlainen lähestymistapa, joka perustuu oppilaiden tosiasiallisiin tarpeisiin tukitoimissa. Tuen ketju yhtenäistään varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Varhaisella puuttumisella ehkäistään ongelmia, jotka käyvät kalliiksi sekä inhimillisesti että taloudellisesti. Rahoitusta tähän uudistukseen kohdistetaan 100 miljoonaa euroa, ja uudistus otetaan käyttöön 1.8.2025.

Nyt käytössä oleva kolmiportaisen tuen malli puretaan. Tilalle tulee ryhmäkohtainen ja oppilaskohtainen tuki. Ryhmäkohtainen tuki tarkoittaa yleistä tukiovetusta, opetuskielen tukiovetusta ja erityisopettajan opetusta muun opetuksen yhteydessä. Ryhmäkohtainen tuki on tämän uudistuksen ydinasia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan antama opetus erityisluokassa, pienryhmässä tai osittain pienryhmässä. Myöskin oppilaskohtaiset avustaja- ja tulkitsemispalvelut sekä apuvälineet kuuluvat oppilaskohtaisiin tukitoimiin.

Uudistuksessa keskitytään lapsen ja nuoren yksilölliseen ja riittävään tukeen ja tukimuotoihin. Tavoitteena on selkiyttää tukitoimien aloittamista, toteuttamista ja seuranta koskevaa päätöksentekoa sekä vähentää olennaisesti opetushenkilöstön hallinnollista työtä etenkin tukea koskevien asiakirjojen osalta. Myöskin vanhemmille ja huoltajille oppilaan tuen oppimisessa, kasvamisessa ja kehittämisessä tulee selkeämmäksi. Lisäksi tuen muodot tulevat olemaan valtakunnallisesti yhtenäiset, selkeät ja monipuoliset eri kunnissa ja kouluissa. Koulutuksen tulee olla yhdenvertaista joka puolella maata.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa tässä yhteydessä erityisesti esille koulujen arjen. Koulujen toimintakulttuurit arjessa ovat merkityksellisiä. Toimintakulttuuri tarkoittaa yhteisesti sovittuja sääntöjä, toimintatapoja, eri yhteistyötahojen ja koulun henkilöstön opetus- ja ohjauskäytänteitä sekä koulujen ilmapiiriä. Monialaisen yhteistyön ja opiskelu- huollon on käytänteiden ja tiedonsiirron osalta oltava selkeää.

Myöskin hallintoprosessit kaipaavat tarkastelua. Johtajien tuen johtamiseen käytettävä työaika ja vaikuttamismahdollisuudet resursseihin ovat yhteydessä siihen, kuinka hyvin lapsen tuki toteutuu. Opiskelu- huollon rooli tuen tarpeen arvioinnissa ja järjestämisessä on tärkeää. On painotettava, että tukitoimia ja erityisiä opetusjärjestelyitä tulee suunnitella yhdessä opiskelu- huollon ja tarpeen mukaan myös muiden terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattilaisten kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2024 vp

Tärkeää on huomioida kelpoisen henkilöstön saatavuus ja sitä kautta laadukas opetus ja ohjaus. Uudistuksen vaikuttavan toimeenpanon varmistamiseksi vahvistetaan kaikkien opettajien ja koulujen johdon osaamista valtakunnallisesti erilaisilla koulutuksilla ja ohjauksilla.

Arvoisa rouva puhemies! Kokonaisuudessaan oppimisen tuen uudistuksella vahvistetaan opetuksen laatua ja lisätään työrauhaa. Tämä uudistus on erittäin tervetullut koulujemme arkeen. Tällä uudistuksella varmennetaan lasten ja nuorten perusosaamista, jolla mahdollistetaan perustaitojen ja -tietojen pohja ja perusta jatkokoulutukseen ja työelämää varten. Tarvitsemme maahan osaajia ja yritteliäisyyttä, ja kun tämä kivijalka tehdään perusopetuksessa kuntoon, ovat mahdollisuudet erinomaiset ja myös Pisa-tulosten suhteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen poissa. — Edustaja Lahdenperä.

1.04 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Lain uudistuksen lähtökohtana on varmistaa oppilaalle hänen tarvitsemansa tukitoimet sekä kouluille riittävät resurssit tuen toteuttamiseen. Tarkoituksena on tukea oppilasta perusopetuksen oppimäärän suorittamisessa ja opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa.

Tuen uudistus on yksi tärkeimmistä lakiuudistuksista. Nykyinen tuen järjestelmä ei toimi kaikkialla siten, että oppilaan oikeus tarvitsemiinsa tukitoimiin ja pienryhmäopetukseen toteutuu, ja usein tuen saaminen viivästyy niin pitkään, että oppimisvaikeudet ja koulunkäynnin ongelmat ehtivät kasaantua. Näin resurssit kohdentuvatkin nykyisin suurelta osin korjaaviin toimiin. Nyt tehtävällä uudistuksella siirrytään tuen portaista konkreettisiin tukitoimiin, joilla vahvistetaan oppilaiden oikeutta saada tukea yhdenvertaisesti asuinpaikasta ja koulusta riippumatta. Oppilas tulee saamaan tukea oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä, ja oppilaalla on oikeus pienryhmä- ja erityisluokkaopetukseen. Tärkeää on myös henkilökunnan hallinnollisen taakan väheneminen.

Lakiesitys ryhmäkohtaisista tukitoimista, joihin kaikilla oppilailla on oikeus, on kannatettava uudistus. Tämä korvaa yleisen ja tehostetun tuen. Yleisen ja tehostetun tuen välinen ero on koettu kouluissa epäselväksi, ja tuen saatavuus sekä toteuttamistavat ovat olleet vaihtelevia. Lähtökohtaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja annetaan tarpeiden ja tilanteiden mukaisesti ensisijaisesti osana jokapäiväistä luokkaopetusta ja ryhmämuotoisesti, ja siihen varataan riittävästi resursseja etukäiteisesti.

Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot olisivat riittämättömiä, oppilaalla olisi oikeus saada lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia, jotka sisältävät erityisopettajan sekä erityisluokanopettajan antaman opetuksen yksilöllisesti. Näihin sisältyy sekä osittain pienryhmässä että tarvittaessa kokonaan erityisluokassa toteutettavaa opetusta sekä oppilaskohtaiset tulkittamis- ja avustajapalvelut.

Oppilaskohtaisia tukitoimia annettaisiin oppilaalle tuen tarpeen arvioinnin perusteella, ja tukitoimista tulisi tehdä tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös. Tuen tarpeen arvioinnin ja suunnittelun dokumentointi kuitenkin kokonaisuudessaan kevenee, koska pedagogisten asiakirjojen määrä vähenee nykyisestä neljästä yhteen.

Lakiuudistuksen tavoite pitkällä aikavälillä on, että varhain annetuilla tukimuodoilla voidaan vähentää vahvempien tukitoimien tarvetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2024 vp

1.07 **Ari Koponen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on tosiaan koulutusmyönteisen hallituksen ehkä merkittävin peruskoulun oppimisrauhaa ja tulevaisuuden oppimistuloksia nostava uudistus. Tällä oppimisen tuen uudistuksella korjataan rikkinäinen kolmiportaisen tuen malli.

Opettajien kiusaaminen turhalla paperien pyörittelyllä loppuu. Me mahdollistamme pien- ja erityisluokat sitä tarvitseville paremmin. Inklusiovillityksestä peruutetaan. Jotta uudistus saadaan myös toteutumaan, hallitus laittaa tässä taloudellisessa tilanteessa 100 miljoonaa euroa lisää rahaa tähän uudistukseen. Tämä, jos jokin, on tulevaisuuteen katsomista ja näyte siitä, mitä hyvällä yhteistyöllä voi saada aikaan.

Puhemies! Haluan vielä erikseen nostaa mietinnöstä seuraavan kohdan: ”Pienryhmäopetuksen ja erityisluokkaopetuksen vahvistaminen on tärkeää paitsi niiden piirissä olevien oppilaiden tukemiseksi myös tavallisten luokkien työrauhan turvaamiseksi. Tarkoitus on, että oppilaat jatkossa opiskelevat nykyistä enemmän osa-aikaisissa pienryhmissä ja kokaikaisissa pienryhmissä sekä erityisluokissa.” Olen iloinen, että nyt meillä sivistysvaliokunnan yksimielisessä mietinnössä sanotaan se, mitä perussuomalaiset ovat sanoneet ja mitä itsekin olen sanonut jo vuosia. Jatkossa on siis enemmän pienryhmäopetusta niille, jotka sitä tarvitsevat, ja tavalliset luokat ovat siten myös rauhallisempia. Näin tämän kuuluu mennä.

Puhemies! Sen lisäksi, että uudistus on erinomainen ja siihen löytyy rahoitus, pidän myös tärkeänä, että tilanteen kehittymistä kouluissa seurataan. Tästä saimmekin hyvässä yhteistyössä koko valiokunnan kesken lausumat mietintöön.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 114/2024 vp sisältyvien 1.—8. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.